

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **V.V.**, so sídlom v B., IČO: X., proti žalovanému **L.**, bývajúcemu v B., **o zaplatenie 299,90 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 8 C 160/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2013 sp. zn. 5 Co 539/2012, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2013 sp. zn. 5 Co 539/2012 a uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 31. augusta 2012 č.k. 8 C 160/2012 a vec vracia Okresnému súde Bratislava IV na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV uznesením z 31. augusta 2012 č.k. 8 C 160/2012-14 zastavil podľa § 104 ods. 1 O.s.p. konanie o návrhu žalobkyne na zaplatenie 299,90 Eur titulom pohľadávky vzniknutej z nezaplateného poistného na zdravotné poistenie podľa zákona č. 273/1994 Zb. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, zriadení V. a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní (ďalej len zákon č. 273/1994 Zb.) za obdobie, počas ktorého bola právna predchodkyňa žalovaného evidovaná v kategórii poistenec Q t.j. ako osoba, ktorá si sama platí poistné na zdravotné poistenie, pretože išlo o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, keďže vec nespadá do právomoci súdov, s tým, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená na konanie a rozhodnutie príslušnému Ú., Ž. a o trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne uznesením z 30. apríla 2013, sp. zn. 5 Co 539/2012 potvrdil podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. uznesenie okresného súdu ako vecne správne v celom rozsahu sa stotožniac s jeho odôvodnením a o trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 O.s.p. tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov nepriznal. Na doplnenie uviedol, že z ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a/, b/ zák. č. 580/2004 Zb. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Zb. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 77a ods. 1, 2, 3, § 18 ods. 1 bod. 3, § 85h ods. 1, 2, zák. č. 581/2004 Zb. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva, že navrhovateľom uplatňovaný nárok, ktorý vznikol ako následok nezaplatenia poistného poistencom žalobkyne je nárokom z práva verejného a pri jeho vymáhaní nie je zdravotná poisťovňa s platiteľom poistného v súkromnom právnom vzťahu, pričom charakter pohľadávky sa nezmenil ani tým, že prešla na iný subjekt a o tomto nároku podľa § 85h zák. č. 581/2004 Zb. má právo rozhodnúť Ú..

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací podľa § 243b ods. 3 O.s.p. zrušil uznesenie odvolacieho a prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p., pretože v konaní došlo k vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p., lebo postupom súdov jej bola odňatá možnosť konať pred súdom a podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., pretože rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Mala za to, že pohľadávka voči poistencovi síce vznikla titulom nezaplatenia poistného na zdravotné poistenie podľa zák. č. 273/1994 Zb., avšak jeho smrťou zanikol pasívne legitimovaný subjekt a preto jeho záväzky prešli na dedičov podľa ust. § 460 a nasl. Občianskeho zákonníka. Preto si žalobkyňa uplatňovala pohľadávku voči dedičovi podľa § 470 Občianskeho zákonníka zastávajúc názor, že ide o vec patriacu do právomoci súdu a nie Ú., ktorý rozhoduje v správnom konaní o pohľadávkach na poistnom na zdravotné poistenie voči poistencom a nie ich dedičom, pričom v konaní aplikuje zák. č. 580/2004 Zb. a zák. č. 581/2004 Zb. a nie ustanovenia Občianskeho zákonníka o prechode dlhov poručiteľa na dedičov a rozsahu dedičovej zodpovednosti za tieto dlhy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená zamestnankyňou s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania

(§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolanie, ktoré v danom prípade smeruje proti uzneseniu, je podľa § 239 ods. 1 O.s.p. prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm.c/ O.s.p.] na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm.c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Podľa § 239 ods. 3 O.s.p. ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, o znalcovskom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Dovolateľkou napadnuté uznesenie nevykazuje znaky uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. a preto nemožno vyvodiť prípustnosť dovolania z týchto ustanovení.

Dovolanie žalobkyne by mohlo byť prípustné (i dôvodné), len ak by konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie, bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre odvolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa (aj so zreteľom na obsah dovolania) zaoberal tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku i uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom

konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo, a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorých procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačne (všetky pochybnosti vylučujúce) zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Dovolateľka namieta, že konanie pred odvolacím súdom je zaťažené procesnou vadou v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký procesný postup súdu, ktorý znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich procesných práv a oprávnených záujmov. Vady, zakladajúce zmätočnosť súdneho konania, ktoré zavinil súd svojím procesným postupom v rozpore so zákonom, spravidla účastníkovi konania odnímajú možnosť konať pred súdom, pretože mu bránia v realizácii tých procesných práv, ktoré Občiansky súdny poriadok priznáva na účelne uplatnenie alebo bránenie práva proti druhej strane v spore. Vydanie zmätočného rozhodnutia bez ďalšieho nemá svoje právne opodstatnenie, a preto je vždy nevyhnutné takéto rozhodnutie zrušiť najmä z hľadiska ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom, zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (porovnaj napr. III. ÚS 156/06, III. ÚS 331/04, II. ÚS 174/04). Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46

ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Žalobkyňa odňatie možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) vyvodzovala zo skutočnosti, že i napriek tomu, že žalobu podala na vecne a miestne príslušnom súde (do právomoci ktorého patrí prejednať pohľadávky veriteľa voči dedičom poručiťľa), okresný súd vec neprejednal vecne, konanie zastavil a vec postúpil na konanie a rozhodnutie Ú.. Krajský súd bez ďalšieho odvolaní napadnuté uznesenie potvrdil.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 7 ods. 1 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podľa § 5 ods. 1 zák. č. 580/2004 Zb. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Zb. o poisťovníach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v znení zákona č. 718/2004 Zb.) verejné zdravotné poistenie zaniká smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho.

Podľa § 18 ods. 1 cit. zák. ak platiteľ poisteného neodvedie preddavok na poistné alebo nedoplatok riadne a včas, môže príslušná zdravotná poisťovňa uplatniť na Ú.¹³⁾ alebo výkazom nedoplatkov voči platiteľovi poistného okrem nároku na poistné podľa § 17 ods. 8 aj nárok na úrok z omeškania.

Podľa § 18 ods. 1 bod 3. zákona č. 581/2004 Zb. o zdravotných poisťovníach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov Ú. vykonáva dohľad nad verejným zdravotným poistením tým, že vydáva platobné výmery vo veciach uplatnených zdravotnou poisťovňou, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedených preddavkov na poistné alebo neodvedeného nedoplatku na poistnom podľa osobitného predpisu ³⁸, úroky z omeškania ^{38a}, a pohľadávky vyplývajúce z nezaplatenj úhrady za

neodkladnú zdravotnú starostlivosť podľa osobitného predpisu ^{38b}. (pozn. osobitným predpisom podľa poznámok 38), 38a), 38b) je zákon č. 580/2004 Zb. o zdravotnom poistení).

Podľa § 85h ods. 1 citovaného zákona zdravotná poisťovňa uplatňuje na úrade nárok na dlžné poistné, nárok na poplatok z omeškania z neodvodeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala voči žalovanému ako dedičovi zaplataenia dlžného zdravotného poistenia poistenca (poručiťel'ky) M. zomrelej 22. januára 2002.

Z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj z § 7 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že len v zákonom výslovne určených prípadoch disponuje právomocou poskytnúť ochranu subjektívnemu právu iný orgán ako súd.

Z citovaných ustanovení zák. č. 580/2004 a zákona č. 581/2004 jednoznačne vyplýva, že Ú. môže konať a rozhodovať o uplatnenom nároku zdravotnej poisťovne na dlžné poistné len voči platiteľovi poistného. Smrťou poistenca (poručiťel'ky) zanikla jej spôsobilosť mať práva a povinnosti zo zdravotného poistenia, teda aj právomoc Ú. vo veci konať a rozhodnúť. Smrťou ručiťel'ky (poistenca) zanikol jej verejnoprávny vzťah zo zdravotného poistenia, teda právny vzťah medzi poručiťel'kou a poisťovňou. Smrť poručiťel'ky (poistenca) je právna skutočnosť, ktorá má za následok podľa § 460 v spojení s § 470 ods. 1 Občianskeho zákonníka vznik povinnosti dedičov uhradiť dlhy poručiťel'a. Táto povinnosť je obsahom právneho vzťahu medzi veriteľom a dedičom, ktorý vznikol v dôsledku dlhu a uvedenej právnej skutočnosti t.j. dedenia a tento vzťah má súkromnoprávnu (občianskoprávnu) povahu a rozhodovanie o nárokoch z tohto právneho vzťahu patrí do právomoci súdu.

Vzhľadom na uvedené, ak prvostupňový súd konanie zastavil pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania a to právomoci súdu vec prejednať a rozhodnúť a vec preto postúpil na prejednanie a rozhodnutie Ú. a jeho rozhodnutie ako vecne správne potvrdil odvolací súd, odňali súdy nižších stupňov týmto postupom žalobkyňi možnosť konať pred súdom a zaťažili konanie vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá zakladá jednak prípustnosť dovolania a je tiež dôvodom, pre ktorý musel dovolací súd rozhodnutie odvolacieho aj

prvostupňového súdu zrušiť, pretože rozhodnutia vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôžu byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto z uvedených dôvodov uznesenie odvolacieho i prvostupňového súdu podľa § 243b ods. 2 a 3 O.s.p. zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Vzhľadom na dôvody, pre ktoré dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho a prvostupňového súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovanej uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. januára 2014

JUDr. Eva Sakalová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová